

OECD *Multilingual Summaries*

Going for Growth 2010

Summary in Slovak

Cesta k rastu - vydanie 2010

Zhrnutie v slovenčine

- Svet v súčasnosti čelí dôsledkom najhoršej finančnej krízy od čias Veľkej hospodárskej krízy. Cesta k rastu - vydanie 2010 skúma opatrenia štrukturálnej politiky, ktoré sa prijímajú proti kríze, hodnotí, aký vplyv môžu mať na dlhodobý hospodársky rast, a definuje reformy, ktoré sú pre posilnenie obnovy nevyhnutné. Okrem toho prináša globálne hodnotenie politických reforiem, ktoré sa zaviedli v členských krajinách OECD za posledných päť rokov s cieľom podporiť zamestnanosť a produktivitu práce. Medzi oblasti, ktoré si vyžadujú reformu, patria najmä vzdelávacie systémy, regulácia trhu výrobkov, poľnohospodárske politiky, systémy daní a sociálnych príspevkov, zdravotníctvo a politika trhu práce.
- Ukazovatele, ktoré sú porovnateľné v medzinárodnom meradle, umožňujú krajinám zhodnotiť vlastnú hospodársku výkonnosť a štrukturálne politiky v rôznych oblastiach.
- Táto problematika navyše obsahuje tri analytické kapitoly týkajúce sa medzigeneračnej sociálnej mobility, obozretnej regulácie a hospodárskej súťaže v bankovníctve a kľúčových politických problémov v Brazílii, Číne, Indii, Indonézii a Južnej Afrike.

Krajiny OECD ovplyvnila veľká finančná kríza, ktorá viedla k najväčšej recesii od čias Veľkej hospodárskej krízy. Vlády a centrálné banky rýchlo podnikli bezprecedentné kroky, aby zachránili finančný systém, a prijali veľa rôznych politických opatrení, ktoré dovedna dokázali pripraviť pôdu pre postupnú obnovu.

Popri obnove sa rýchle kroky podniknuté proti kríze budú musieť opätovne zhodnotiť s cieľom zistiť, či pomáhajú k trvalo udržateľnému rastu. V minuloročnej správe sa uvádzali zásady politik, ktoré by mohli podporiť dopyt z krátkodobého hľadiska a zároveň pomôcť k masívnemu a dlhodobému rastu. Hlavná kapitola („Reakcia na krízu“, kapitola 1) podrobne skúma skutočné reakcie politik vo všetkých krajinách OECD. Rysujú sa tri hlavné závery:

- Krajínám OECD sa zatiaľ darí vyhýbať sa veľkým chybám v štrukturálnej politike, ku ktorým došlo v minulosti, ako je zavedenie prísnych protekcionistických opatrení alebo veľmi škodlivých politik trhu práce, ako napríklad systém predčasného odchodu do dôchodku. Zaviedli sa iné opatrenia, ktoré pomôžu zabrániť dlhodobým škodlivým vplyvom krízy na najdôležitejšie životné podmienky a blahobyt, napríklad v oblasti výskumu a vývoja, infraštruktúry, daní z príjmu a aktívnych politik trhu práce.
- Niektoré podstatné riziká však zostávajú. Keďže miera nezamestnanosti zostane pravdepodobne

ešte nejaký čas vysoká, vlády budú čeliť tlaku, aby udržali alebo zaviedli opatrenia týkajúce sa trhu práce, ktoré by mohli trvalo znížiť využitie pracovných síl, pokiaľ sa ujmú. V závislosti od rozsahu a typu úprav daní a výdavkov by rovnako mohla konsolidácia verejných financií, ktorá je naozaj potrebná, ovplyvniť dlhodobé úrovne príjmov.

- Pre krízu je potreba štrukturálnej reformy vo všeobecnosti ešte naliehavejšia. Platí to najmä pre vylepšenie finančnej regulácie. Reformy sú potrebné aj v iných oblastiach, napríklad na trhu práce a výrobkov, kde by mohli urýchliť obnovu, pomôcť ku konsolidácii verejných financií spôsobom, ktorý ochráni dlhodobý rast, a v niektorých prípadoch aj prispieť k vyváženiu bežných účtov.

Z hľadiska potreby reformy v dôsledku krízy hodnotí prehľad reforiem (kapitola 2) pokrok, ktorý každá krajina urobila za posledných päť rokov v rôznych oblastiach štrukturálnej politiky, kde by konanie vlády mohlo podporiť dlhodobý rast. Poznámky k jednotlivým štátom (kapitola 3) v tohtoročnom vydaní tiež zdôrazňujú priority, ktorým sa v čase obnovy treba zrejme najnaliehavejšie venovať. Napriek dosahu a širokému záberu krízy sa rozdiely v HDP na obyvateľa veľmi nemenili a do veľkej miery ich môžu vysvetliť faktory štrukturálnej politiky, ktoré predstavovali základ pre stanovenie priorít štrukturálnej politiky v Ceste k rastu. Hlavné modely reforiem, ktoré vyplynuli z hodnotenia vykonaného v období rokov 2005-2009, sú nasledovné:

- Krajiny OECD sledujú politické priority podľa Cesty k rastu od roku 2005. Dve tretiny z nich podnikli každý rok určité legislatívne kroky v aspoň jednej zo svojich prioritných oblastí.
- Reformy sa uskutočňovali skôr postupne než radikálne a väčšina z nich nebola dosť ambiciózná, aby zaručila odstránenie príslušných priorít Cesty k rastu. Navyše sa zdá, že štrukturálne reformy postupujú v poslednom čase pomalšie.
- Krajiny, ktoré boli od roku 2005 najaktívnejšie v uskutočňovaní štrukturálnych reforiem, sa veľmi líšia z hľadiska geografie, veľkosti a úrovne príjmu, hoci väčšinou ide o malé ekonomiky OECD.
- Skúsenosti s predchádzajúcimi reformami, ktorými sa táto kapitola zaoberá, potvrdzujú, že reformy sa uskutočňujú ľahšie, pokiaľ prinášajú len výhody a nízke alebo žiadne krátkodobé náklady, a ťažšie, pokiaľ môžu uškodiť krátkodobým záujmom špecifických skupín, ako sú napríklad investori, poľnohospodári alebo „znalci“ trhu práce.

Problematika Cesty k rastu obsahuje aj osobitné kapitoly na tému medzigeneračnej sociálnej mobility, obozretnej regulácie a hospodárskej súťaže v bankovníctve a uplatnenia metodiky Cesty k rastu v Brazílii, Číne, Indii, Indonézii a Južnej Afrike.

Kapitola o medzigeneračnej sociálnej mobilite („Vec rodiny“, kapitola 5) skúma, ako môžu politické reformy odstrániť prekážky sociálnej mobility, a tým podporiť rovnaké príležitosti pre všetkých jednotlivcov. Keďže tieto reformy umožňujú, aby sa ľudské zdroje využili čo najlepšie, môžu jednak zvýšiť kapitál, jednak zlepšiť hospodársky rast. Z analýzy najnovších modelov medzigeneračnej sociálnej mobility v mnohých krajinách a ich prepojenia na verejné politiky vyplývajú nasledovné hlavné závery:

- Rodičovské alebo sociálno-ekonomické zázemie ovplyvňuje vzdelanostnú a zárobkovú úroveň potomkov prakticky vo všetkých skúmaných krajinách, ale rozdiely medzi jednotlivými krajinami sú obrovské. Zárobková mobilita u otcov a synov je mimoriadne nízka vo Francúzsku, Taliansku, Spojenom kráľovstve a Spojených štátoch amerických, kým mobilita je vyššia v škandinávskych krajinách, Austrálii a Kanade.
- Podstatne vyšší zárobok súvisiaci s vyrastaním v lepšie vzdelanej rodine a zodpovedajúci nižší zárobok súvisiaci s vyrastaním v menej vzdelanej rodine sa tiež líši naprieč európskymi krajinami OECD. Výrazné sú najmä v juhoeurópskych krajinách, ako aj v Spojenom kráľovstve.
- Vplyv sociálno-ekonomického postavenia rodiny na výsledky stredoškolských študentov je

mimoriadne silný v Belgicku, Francúzsku a Spojených štátoch amerických a slabší v niektorých škandinávskych krajinách, ako aj v Kanade a Kórey.

- Nerovnosť vo vzdelaní druhého stupňa sa odrazí pravdepodobne aj na nerovnosti vo vzdelaní tretieho stupňa a následnej zárobkovej nerovnosti.

Politiky vzdelávania, ako napríklad podporovanie vzdelávania v ranom detstve a prítomnosť rôznych sociálnych skupín v školách alebo vyhýbanie sa deleniu študentov podľa prospechu v ranom veku, hrali a hrajú kľúčovú rolu, pokiaľ ide o objasnenie zistených rozdielov v medzigeneračnej sociálnej mobilite v rôznych krajinách. Redistribučná politika a politika podpory príjmov sa spájajú aj s väčšou medzigeneračnou sociálnou mobilitou.

Kapitola o obozretnej regulácii a hospodárskej súťaži v bankovníctve („Ako to napraviť“, kapitola 6) skúma existenciu prípadných kompromisov medzi stabilitou a hospodárskou súťažou vo finančnom sektore. Súčasná finančná kríza ukázala, aká dôležitá je stabilita bankového sektora a zabezpečenie potenciálnych výhod plynúcich z hospodárskej súťaže. Pri aktuálnych návrhoch a opatreniach, ktorých cieľom je posilnenie obozretnej regulácie, sa treba zameriavať nielen na stabilitu, ale aj na zachovanie nastolených výhod plynúcich z hospodárskej súťaže na finančnom trhu. Hlavné zistenia sú nasledovné:

- Vzťahy medzi ukazovateľmi obozretnej regulácie a sumárnymi opatreniami hospodárskej súťaže v bankovníctve neukazujú, že by obozretná regulácia mala mať nepriaznivý vplyv na silu hospodárskej súťaže. Z toho dôvodu nemôže dôjsť k žiadnym všeobecným kompromisom medzi stabilitou finančného sektora a cieľmi hospodárskej súťaže.
- Je zrejmé, že niektoré oblasti obozretnej regulácie, predovšetkým sila bankového dohľadu, sa dokonca spájajú s ešte väčšou hospodárskou súťažou v bankovníctve, a to pravdepodobne preto, lebo silný dohľad pomáha konkurentom k tomu, aby mali rovnaké šance.
- Zdá sa, že opatrenia určené na posilnenie obozretnej regulácie oslabujú hospodársku súťaž len v niektorých konkrétnych oblastiach, ako napríklad obmedzenie vstupu alebo vlastníctva.
- Účinok obozretnej regulácie na hospodársku súťaž v bankovníctve zrejme závisí od sily dohľadu. Napríklad sa zdá, že silný dohľad zmierňuje protikonkurenčné účinky prísnych nariadení o vstupe a vlastníctve.

Záverečná kapitola (kapitola 7) uplatňuje rámec Cesty k rastu OECD na Brazíliu, Čínu, Indiu, Indonéziu a Južnú Afriku (ďalej spoločne len „BIICS“), čiže na najväčšie ekonomiky v zodpovedajúcich regiónoch. Kapitola sa sústreďuje na to, ako dosiahnuť alebo udržať vysoký rast, a tým zabezpečiť dosiahnutie životného štandardu oblastí OECD v dlhodobom horizonte. Analýza uvedená v tejto kapitole navrhuje niekoľko spoločných oblastí, ktoré by sa mali reformovať vo všetkých krajinách BIICS:

- Vďaka rýchlemu zlepšeniu prístupu k vzdelaniu sú výsledky v dosiahnutom stredoškolskom vzdelaní podobné ako v krajinách OECD, pokiaľ ide o mládež (hoci horšie v prípade Indie), čo je dobré znamenie pre udržateľný rast produktivity v najbližších desaťročiach. Naopak, väčšina aspektov regulácie trhu výrobkov toľko nenapomáha hospodársku súťaž v štátoch BIICS v porovnaní s krajinami OECD, ktoré sú v hornej polovici.
- Veľké neformálne sektory, ktoré pretrvávajú vo väčšine štátov BIICS, a mimoriadne nízke využitie pracovných síl v Južnej Afrike je dôvodom pre vznik všestrannej stratégie s dôrazom na uľahčenie zamestnávania vo formálnom sektore. Medzi dôležité politické reformy v tomto ohľade patrí zlepšenie ľudského kapitálu a flexibility trhu práce, zjednodušenie daňového systému a zníženie prílišnej regulácie na trhu výrobkov.
- Majetkové práva a právne inštitúcie by sa mohli v štátoch BIICS posilniť, a to najmä v Číne a Indonézii. Ďalej je treba zosilniť rámec pre posilnenie politiky v týchto dvoch krajinách, ako aj v

Brazílii.

- Finančné trhy sú v štátoch BIICS už tradične plytkejšie než v štátoch OECD, ktoré sú v hornej polovici, čo má za následok nízke úrovne finančného začlenenia a obmedzenejšiu úlohu finančného sprostredkovania. Politiky zamerané na finančné prehĺbenie vrátane zlepšenia regulácie by mohli podporiť zväčšovanie sa spoločností, akumuláciu kapitálu a produktivitu.

Uplatnenie rámca Cesty k rastu na štáty BIICS je ťažšie než v prípade krajín OECD, keďže v ani jednom z týchto štátov v súčasnosti neexistuje celá škála ukazovateľov politiky a výkonnosti. Okrem toho zvyšuje začlenenie štátov BIICS do Cesty k rastu heterogénnosť pokrytia krajín, a to pre obrovské rozdiely v porovnaní s niektorými krajinami OECD. Hodnotenie však ilustruje flexibilitu a robustnosť rámca Cesty k rastu, ktorá sa ešte vylepší ako súčasť úplnej integrácie nových krajín do hodnotenia v nasledujúcich rokoch.

© OECD 2010

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD:
www.oecd.org/bookshop/

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights/

